

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอ บางบ่อ จังหวัด สมุทรปราการ
ข้อมูล ณ วันที่ 5 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2568

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

1. ชื่อ-สกุล นายถนอม ยังเจริญ
2. เลขประจำตัวประชาชน
3. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้ เลขที่ 31 หมู่ที่ 7 ตำบลคลองสวน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ 10560
โทรศัพท์ 081-653-6256 Facebook Yangcharon Nom Line 0816536256
4. ปีเกิด พ.ศ. 2507
5. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
6. ระดับการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
สถาบันการศึกษา วิทยาลัยกาญจนาภิเษก จังหวัดสมุทรปราการ
คณะ/สาขาวิชา สาขาช่างยนต์
7. อาชีพปัจจุบัน
 - ☒ 7.1 ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
 - ☐ 7.2 ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....

8. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร 550,000 – 600,000 บาท/ปี
9. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ. 2558

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

1. สินค้าหลัก ข้าว
2. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน 1 แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
พื้นที่ปลูกข้าว จำนวน 35 ไร่
3. ฐานเรียนรู้ จำนวน 4 ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย

4. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน 5 หลักสูตร ประกอบด้วย

1.1 หลักสูตรหลัก จำนวน 2 หลักสูตร ประกอบด้วย

1. การลดต้นทุน
2. บัญชีครัวเรือน

1.2 หลักสูตรบังคับ จำนวน 2 หลักสูตร ประกอบด้วย

1. เศรษฐกิจพอเพียง
2. เกษตรทฤษฎีใหม่และผสมผสาน

1.3 หลักสูตรเสริม จำนวน 1 หลักสูตร ประกอบด้วย
การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

1.4 หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน 1 หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตร บัญชีครัวเรือน

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- 1) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมรู้จักการบันทึกรายได้ ค่าใช้จ่าย และการจัดทำบัญชีครัวเรือน
- 2) เพื่อให้ผู้เข้าอบรมสามารถนำข้อมูลการจดบันทึก มาวิเคราะห์เพื่อลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น และสามารถวางแผนทางการเงินได้
- 3) เพื่อส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมสามารถบริหารการใช้จ่ายในครัวเรือน รู้จักควบคุมค่าใช้จ่ายให้พอเพียง มีเหลือเก็บออม และเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งในครัวเรือน

เนื้อหาหลักสูตร

1. การทำบัญชี 3 มิติ บันไดขั้นแรกสู่ความพอเพียง

การเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี รวมไปถึงสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติที่มีความผันผวนมากขึ้น ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการผลิตในภาคเกษตร ซึ่งเกษตรกรจำเป็นต้องมีการปรับตัวให้พร้อมรับกับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา อีกหนึ่งปัญหาสำคัญของเกษตรกรส่วนใหญ่ คือ ปัญหาหนี้สินในครัวเรือนและการประกอบอาชีพ ซึ่งมาจากขาดการวิเคราะห์วางแผนทางการเงินและไม่มีการบริหารจัดการชีวิตที่ถูกต้อง

"บัญชี" เป็นเครื่องมือสำคัญที่เปรียบเป็นภูมิคุ้มกันและเป็นคู่มือชีวิตในการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นกับเกษตรกรและประชาชนได้ใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้ แต่หากพูดถึงการทำ "บัญชี" อาจทำให้นึกถึงภาพของตัวเลขมากมาย ที่ดูจะเป็นเรื่องยุ่งยากชวนปวดหัว บางคนรู้แค่ว่ารับเงินมาเท่าไร ก็ใช้ไปเท่านั้น ก็คงเพียงพอแล้ว แต่ไม่รู้ว่ในแต่ละวัน เราอาจสูญเสียเงินไปกับเรื่องที่ไม่จำเป็นมากมาย เพราะความไม่รู้ ข้อมูลการ ใช้จ่ายเงินของตนเอง ซึ่งอาจนำไปสู่การสร้างหนี้สินตามมา รู้ตัวอีกทีก็ไม่เหลือเงินเก็บออมไว้ใช้ยามฉุกเฉิน แล้วการทำบัญชีมีประโยชน์อย่างไร ทำอย่างไรเกษตรกรไทยถึงจะรวย หรือถ้าเห็นรายจ่ายแล้วหมดกำลังใจ จะทำอย่างไร? คำตอบของข้อสงสัยเหล่านี้ก็คือ ต้องรู้จักการทำบัญชีแบบ 3 มิติ ซึ่งจะเป็นหนทางไปสู่ความสำเร็จเปรียบเป็นบันไดก้าวไปสู่ความพอเพียงได้อย่างแท้จริง

มากขึ้นที่มิติแรก คือ "รู้ตนเอง" รู้ถึงการใช้จ่ายเงินในแต่ละวัน รู้รายได้ รู้รายจ่าย รู้หนี้สินเปรียบเทียบรายได้ รายจ่าย ฝึกนิสัยการใช้เงิน เริ่มต้นจากลงมือทำบัญชีประจำวัน โดยคิดวิเคราะห์ถึงรายรับ รายจ่าย สิ่งที่ไม่จำเป็นก็ตัดออกไป อาชีพใดทำรายได้ดีก็เดินหน้าต่อ ซึ่งไม่เพียงทำให้ทราบรายรับ – รายจ่าย และข้อมูลทางการเงินเท่านั้น แต่ยังสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจและการพัฒนาในด้านต่างๆ ให้ผู้ทำบัญชีสามารถดำรงชีวิตได้อย่างประสบความสำเร็จ มีภูมิคุ้มกันไม่ให้เกิดความเสี่ยงในการดำรงชีวิต ช่วยให้ เกิดการจัดระเบียบ

วินัยในการใช้จ่ายและมองเห็นช่องทางในการออมและเพิ่มรายได้ ซึ่งเป็นบันไดของความอยู่รอด ผลิตเพื่อตนเอง และครอบครัวเป็นอันดับแรก พังพาเงินให้น้อยที่สุด

มิติที่สอง คือ "รู้สภาพแวดล้อม" รู้ถึงภูมิสังคม สภาพแวดล้อม ภูมิปัญญาพื้นถิ่น ภูมิอากาศ และการตลาด สร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในชุมชน ไม่ต่างคนต่างอยู่ ซึ่งจะทำให้เกิดการผลิตมุ่งสู่เศรษฐกิจในชุมชน มีการจัดสรรด้านรายจ่าย ลงทุน และเงินออมอย่างเหมาะสมสร้างนิสัยรักการออม และนำไปสู่ความพอเพียง

มิติสุดท้าย คือ "รู้อนาคต" เมื่อรู้ถึง 2 มิติที่กล่าวมาแล้ว ก็จะสามารถรู้ถึงอนาคตของตนเองได้ จาก การคิดและวิเคราะห์ข้อมูลบัญชีอย่างเป็นระบบ นำข้อมูลทางบัญชีและหลักวิชาการมาใช่วางแผนการประกอบอาชีพ ทำให้รู้ทิศทางการตลาด รู้การวางแผนจัดการฟาร์มล่วงหน้า สร้างการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นเกษตรกรสมัยใหม่ที่ คิด-วางแผน-ลงมือทำ-ทบทวน ซึ่งการบันทึกบัญชีทุกวัน จะทำให้รู้ความเหมาะสม รู้เวลา รู้ว่าเวลาใด ผลิตผลจะขายได้ราคา เวลาใดจะเกิดภัยธรรมชาติบ่อยๆ ทำให้สามารถกำหนดแผนการประกอบอาชีพและแผนในการดำเนินชีวิตได้ นำไปสู่ความยั่งยืน

การทำบัญชีไม่ใช่เรื่องยากอย่างที่คิด หากแต่ทำแล้วต้องมีการคิด วิเคราะห์ วางแผนให้รอบด้าน รู้ตนเอง- รู้สภาพแวดล้อม-รู้อนาคต ให้ครอบคลุมทั้ง 3 มิติ โดยน้อมนำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพึ่งตนเอง รู้จักความพอประมาณ และไม่ประมาท มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต รู้จักความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ คำนึงถึงหลักเหตุผล และการประมาณตนเอง เพียงเท่านั้น ชีวิตก็จะประสบความสำเร็จได้ไม่ยาก

2. การบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ

เป็นการจดบันทึกรายการรายได้และต้นทุนทั้งหมดที่เกิดจากการประกอบอาชีพ และนำมาสรุปผล เพื่อให้ทราบถึงกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบอาชีพ โดยทุกสาขาอาชีพสามารถจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพได้ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพเกษตรกรรม เช่น การเพาะปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์และการผลิตสินค้าต่าง ๆ

กระบวนการจัดทำบัญชีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 4 กิจกรรม คือ

1) การจดบันทึกข้อมูล คือ การจดบันทึกรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน/บุคคลหรือรายรับและต้นทุนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการประกอบอาชีพ

2) การจำแนกประเภท คือ การจัดกลุ่มประเภทของรายการต่าง ๆ ที่ได้จดบันทึกไว้เพื่อความสะดวกในการสรุปผล เช่น การจัดกลุ่มรายรับที่เป็นรายได้ประเภทต่าง ๆ ของครัวเรือน/บุคคล การจัดประเภทรายจ่าย โดยแยกเป็นรายจ่ายจำเป็น ได้แก่ รายจ่ายเพื่อการบริโภค อุปโภค ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม รายจ่ายด้านการศึกษา รายจ่ายที่เป็นการลงทุน และรายจ่ายที่ไม่จำเป็น เป็นต้น

3) การสรุปผล คือ การสรุปผลรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน/บุคคลซึ่งอาจทำเป็นรายวัน รายสัปดาห์ หรือรายเดือน นอกจากนี้ ยังรวมถึงการสรุปผลรายได้และต้นทุนจากการประกอบอาชีพเพื่อให้เห็นตัวเลขกำไรหรือขาดทุนจากการประกอบอาชีพในแต่ละรอบเวลาการดำเนินงานด้วย

4) การแปลผลข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและวางแผนประกอบอาชีพ เป็นการวิเคราะห์เพื่อพิจารณาว่าในช่วงที่ผ่านมาครอบครัว/บุคคลมีรายรับและรายจ่ายอย่างไร มีเงินออมหรือสามารถลดภาระหนี้สินได้เท่าใด อันจะนำไปสู่การวางแผนและควบคุมการใช้จ่ายเงินของครัวเรือน/บุคคลในอนาคต สำหรับกรณีข้อมูลบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ ก็จะไปสู่การวางแผนเพิ่มรายได้และลดต้นทุนเพื่อการมีผลกำไรเพิ่มขึ้นในอนาคต

รูปแบบการถ่ายทอด

- 1) การบรรยาย: เน้นการให้ความรู้พื้นฐาน ทฤษฎี และหลักการสำคัญต่างๆ โดยผู้เชี่ยวชาญ
- 2) การฝึกปฏิบัติ: เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้ลงมือปฏิบัติจริง เช่น การทำบัญชีครัวเรือน
- 3) การอภิปรายกลุ่ม: ส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ และซักถามข้อสงสัยระหว่างกัน
- 4) เอกสารประกอบการอบรม: จัดทำเอกสารประกอบการบรรยาย คู่มือการปฏิบัติ และแหล่งข้อมูลอ้างอิงเพิ่มเติม

5. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

เข้าร่วมพิจารณาร่างแผนการพัฒนาเกษตรจังหวัดสมุทรปราการ ร่วมกับหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดสมุทรปราการและศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรของทั้ง 6 อำเภอ และส่วนภาคเกษตรสำนักงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

6. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

มีการประชุมทำแผนการขับเคลื่อน ศพก ในการประชุมคณะกรรมการ ศพก ระดับอำเภอ โดยเกษตรกรต้นแบบ คณะกรรมการ ศพก. และสำนักงานเกษตรอำเภอ ร่วมกันวิเคราะห์ศักยภาพของ ศพก. จัดทำแผนและแนวทางการพัฒนา ศพก. ประกอบด้วยพัฒนาปรับปรุงฐานเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ หลักสูตรเรียนรู้ของ ศพก. และ ศพก. เครือข่าย เพื่อจะได้ดำเนินการจัดทำแผนการแก้ไขปัญหาในพื้นที่อำเภอบางบ่อ ต่อไป

ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

1. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

1.1 แร้งบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

1) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

พื้นที่อำเภอบางบ่อ ถือเป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีต้นทุนการผลิตข้าวสูงและอยู่ภายใต้นโยบายการลดต้นทุนการผลิตโดยถูกคัดเลือกให้เป็นพื้นที่ดำเนินงานส่งเสริมการเกษตร ในรูปแบบแปลงใหญ่ข้าว จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ พื้นที่ตำบลคลองสวนและตำบลคลองนิมยาตรา อำเภอบางบ่อ เนื่องจากทั้ง 2 พื้นที่ เป็นพื้นที่ปลูกข้าวมีศักยภาพเหมาะสมในการปลูกข้าวและอยู่ในเขตชลประทาน รวมถึงมีเกษตรกรต้นแบบที่มีองค์ความรู้ และมีโอกาสที่จะมีการพัฒนาและขับเคลื่อนกระบวนการงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ โดยเกษตรกรการทำนาทำปีละ 2 ครั้งขึ้นไป หรือทำนาได้ 2 ปี 5 ครั้ง พื้นที่ปลูกข้าวอยู่ในเขตชลประทานทั้งหมด ระบบชลประทานที่ใช้ในการเกษตรจากคลองประเวศบุรีรมย์ และคลองย่อยต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก เกษตรกรปลูกข้าวนาหว่านน้ำตม พันธุ์ข้าวที่นิยมปลูก ได้แก่ พันธุ์ กข41 กข47 กข79 พันธุ์พิษณุโลก2 เป็นต้น โดยเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอำเภอบางบ่อ มีผลผลิตข้าวเฉลี่ย (713 กิโลกรัมต่อไร่) สูงกว่าปริมาณผลผลิตข้าวเฉลี่ยของเกษตรกร ในระดับประเทศ (467 กิโลกรัมต่อไร่) แต่ในทางกลับกันต้นทุนการผลิตข้าวก็สูงขึ้นตามเช่นกัน โดยเกษตรกรผู้ปลูกข้าวอำเภอบางบ่อมีต้นทุนการผลิตข้าวประมาณ 6,853 บาทต่อไร่และสูงกว่าต้นทุนการผลิตข้าวเฉลี่ยของเกษตรกรประเทศไทย ที่มีต้นทุนการผลิตข้าวประมาณ 4,983 บาทต่อไร่

2) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

เกษตรกรยังคงใช้วิธีการผลิตแบบเดิมที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตสูงกว่าคำแนะนำและเกินความจำเป็น อาทิ การใช้สารเคมีป้องกัน/กำจัดวัชพืช การใช้ปุ๋ยเคมี อีกทั้ง ยังมีการทำนาติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน โดยขาดการปรับปรุงบำรุงดิน เช่น การเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้แก่ดิน จะส่งผลต่อสมบัติของดินทั้งทางกายภาพ เคมี และชีวภาพ ทำให้ไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช และมีการเผาฟางตอซัง ทำให้พื้นที่เพาะปลูกเสื่อมโทรม เฝ้าผลาญอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารในดิน ทำลายโครงสร้างดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชลงอย่างต่อเนื่องทุกปี และยังขาดการจัดทำบัญชีหรือการจดบันทึกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ซึ่งการจัดทำบัญชิตันทุนจะทำให้รู้ค่าใช้จ่าย รู้ต้นทุนในการประกอบอาชีพ สามารถปรับลดต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายลงได้ ส่งผลให้มีกำไรเพิ่มขึ้น และสามารถนำไปวางแผนประกอบอาชีพในระยะยาวโดยไม่เสี่ยงต่อการขาดทุน เนื่องจากมีข้อมูลประกอบการตัดสินใจว่าควรผลิตไปในทิศทางใด เช่น การเพิ่มกำลังการผลิต ขยายพื้นที่ปลูก เป็นต้น

1.2 รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

1) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร (เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ในการทำนา

2) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

เชื้อราไตรโคเดอร์มา เป็นสารชีวภัณฑ์ชนิดหนึ่ง ใช้ควบคุมศัตรูพืชทางการเกษตรโดยชีววิธี โดยมีการคัดเลือกจุลินทรีย์ต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืช ทั้งในห้วงปฏิบัติการและในสภาพไร่นา ซึ่งพัฒนาการผลิตและการใช้ชีวภัณฑ์ในการควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช มีความปลอดภัยต่อมนุษย์ สัตว์ พืชและมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด

3) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

วิธีที่ใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาจะมีทั้งหมด 3 วิธี คือ

1) คลุกเมล็ดข้าวก่อนหว่าน เพิ่มอัตราการงอกและป้องกันโรคข้าวที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์ควรคัดแยกเมล็ดพันธุ์ที่ไม่สมบูรณ์ออกก่อน โดยนำเมล็ดแช่น้ำเกลือ แล้วคัดเอาเมล็ดพันธุ์ที่ลอยขึ้นมาออก จากนั้นล้างด้วยน้ำเปล่า นำเมล็ดพันธุ์ที่แห้งแล้วมาคลุกเคล้ากับไตรโคเดอร์มา ในอัตราส่วน 10 กรัม (หรือประมาณ 1 ช้อนแกง) ต่อเมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัม โดยเติมน้ำ 10 ซีซีเพื่อให้เชื้อสดแตกตัวได้ง่ายขึ้น แล้วผึ่งสักครู่ก่อนนำไปหว่าน

2) การหว่านลงนาข้าว ผสมเชื้อราไตรโคเดอร์มา 2 กิโลกรัม เข้ากับรำ 4 กิโลกรัมและปุ๋ยคอก 40 กิโลกรัม แล้วนำไปหว่านให้ทั่วผืนนา ช่วยทำให้ปุ๋ยเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

3) การฉีดพ่นในนาข้าว ผสมเชื้อราไตรโคเดอร์มาในอัตรา เชื้อสด 1 กิโลกรัมต่อน้ำ 200 ลิตร แล้วกรองเอาน้ำเชื้อไปพ่นในนาข้าว อย่างน้อย 3 ระยะ ดังนี้ ฉีดพ่นครั้งที่ 1 ในระยะข้าวตั้งท้อง ครั้งที่ 2 ในระยะข้าวเริ่มออกรวงได้ 5-10 % ครั้งที่ 3 เริ่มเข้าสู่ระยะนํ้านม ทั้งนี้ การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา ควรใช้ในช่วงเช้าหรือเย็น เพราะในช่วงกลางวันมีอากาศร้อน แสงแดดจัด ทำให้เชื้อราตายได้

2. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

2.1 สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

1) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด 1 ชนิด ประกอบด้วย

ข้าว พื้นที่ปลูกจำนวน 35 – 0 – 0 (ไร่-งาน-วา)

2.2 ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

1) สินค้า ข้าว มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

1.1 ค่าเช่าที่.....	เป็นเงิน.....	500.....	บาท/ไร่
1.2 ค่าเมล็ดพันธุ์.....	เป็นเงิน.....	312.....	บาท/ไร่
1.3 ค่าสารเคมีกำจัดโรคและแมลง.....	เป็นเงิน.....	673.....	บาท/ไร่
1.4 ค่าสารเคมีกำจัดวัชพืช.....	เป็นเงิน.....	190.....	บาท/ไร่
1.5 ค่าปุ๋ย 18-8-8.....	เป็นเงิน.....	551.....	บาท/ไร่
1.6 ค่าปะทัดไล่คน.....	เป็นเงิน.....	17.....	บาท/ไร่
1.7 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง.....	เป็นเงิน.....	692.....	บาท/ไร่
1.8 ค่าดีเซล.....	เป็นเงิน.....	150.....	บาท/ไร่
1.9 ค่าแรงทบดิน.....	เป็นเงิน.....	250.....	บาท/ไร่
1.10 ค่าแรงหว่าน.....	เป็นเงิน.....	80.....	บาท/ไร่
1.11 ค่าแรงฉีดยา.....	เป็นเงิน.....	400.....	บาท/ไร่
1.12 ค่าแรงใส่ปุ๋ย.....	เป็นเงิน.....	160.....	บาท/ไร่
1.13 ค่าซ่อมข้าว.....	เป็นเงิน.....	104.....	บาท/ไร่
1.14 ค่าเก็บหญ้า.....	เป็นเงิน.....	173.....	บาท/ไร่
1.15 ค่าเก็บเกี่ยว.....	เป็นเงิน.....	350.....	บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต 4,602 บาท/ไร่

รายได้ 8,500 บาท/ไร่

2.3 รายได้ของเกษตรกรรายแบบ มีดังนี้

รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ ขายข้าว

เฉลี่ยรายได้ปีละ 595,000 บาท/ปี

2.4 ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

ได้รับความรู้จากการแลกเปลี่ยนกับชาวนาด้วยกัน ทั้งในเขตอำเภอหรือต่างจังหวัด รวมถึงการศึกษา ดูงานและถ่ายทอดความรู้จากทางภาครัฐ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน ที่มาให้ ความรู้ทั้งในพื้นที่และเข้ารับการอบรมจากส่วนต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจนทำให้การบริหารจัดการ แปลงนาประสบผลสำเร็จ มีต้นทุนการผลิตที่ลดลง

ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น

เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และองค์ความรู้ แบ่งปันประสบการณ์ องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ เทคนิคการทำเกษตรที่ดีให้แก่กันและกัน สามารถสร้างเครือข่ายเกษตรกร และมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันให้ คำแนะนำเมื่อมีปัญหา ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีและความเข้มแข็งในกลุ่มเกษตรกร

ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนสำหรับแก้ไขจากปัญหาของชุมชนและสามารถตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของชุมชนได้ รวมถึงเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่

3. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

3.1 เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

สาเหตุของโรคข้าวส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากเชื้อราชนิดต่าง ๆ เช่น โรคไหม้ โรคใบจุดสีน้ำตาล โรคใบขีดสีน้ำตาล โรคกาบใบแห้ง โรคเมล็ดด่าง เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การใช้ไตรโคเดอร์มา จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถช่วยเพิ่มผลผลิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งยังปลอดภัยกับมนุษย์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3.2 ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

การอัดฟางก่อนหลังการเก็บเกี่ยว เกี่ยว การทำเกษตรแบบดั้งเดิมนั้น ภายหลังจากการเกี่ยวข้าว เกษตรกรบางส่วนจะนิยมเผาตอซังและฟางข้าว เนื่องจากเป็นวิธีกำจัดฟางข้าว เพื่อจัดการพื้นที่แปลงนาได้อย่างสะดวก รวดเร็ว แต่การเผาตอซังและฟางข้าวนั้น ก็ส่งผลกระทบหลายด้านด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะปัญหาด้านโครงสร้างของดินที่เปลี่ยนไป เพราะเป็นการทำลายธาตุอาหาร จุลินทรีย์ และแมลงที่เป็นประโยชน์ในดิน รวมไปถึงเป็นการสร้างปัญหามลพิษทางอากาศให้กับพี่น้องเกษตรกรในพื้นที่

4. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

4.1 ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

4.1.1 มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

- เป็นศูนย์การเรียนรู้ จุดสาธิตการปลูกข้าว เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ได้เรียนรู้เทคโนโลยีการปลูกข้าว การใช้เมล็ดพันธุ์ดี รวมถึงการใช้น้ำหมักและปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมี แต่ได้ผลผลิตสูง ช่วยลดต้นทุนในการผลิตข้าว ตลอดจนเพิ่มศักยภาพเกษตรกรให้แปรรูปเพิ่มมูลค่าข้าวเปลือกเป็นข้าวสารจำหน่ายซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น

4.1.2 การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงาน และเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

- เป็นวิทยากรให้ความรู้ กิจกรรมโครงการอบรมส่งเสริมประชาชนอำเภอบางบ่อยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชนอย่างยั่งยืน ในหัวข้อเรื่อง การผลิตจุลินทรีย์สังเคราะห์แสง

- เป็นวิทยากรให้ความรู้ การเรียนรู้นอกห้องเรียนของเด็กเยาวชน บ้านตะวันใหม่ในโครงการ พืชผักปลอดสารพิษ ชีวิตที่พอเพียง ในหัวข้อการผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ

- เป็นวิทยากรให้ความรู้ ในการจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยี (field day) เพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ ประจำปี 2566 ในหัวข้อเรื่อง การผลิตและขยายสารชีวภัณฑ์

- อาสาสมัครเกษตรด้านบัญชี ประจำอำเภอบางบ่อ ให้ความรู้เกี่ยวกับบัญชีต้นกล้า บัญชีรับ-จ่ายในครัวเรือน บัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ ให้แก่เยาวชน เกษตรกร ประชาชนทั่วไปที่สนใจ

4.1.3 การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

- เป็นประธานกลุ่มองค์กรผู้ใช้น้ำตำบลคลองสวนกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานเขตพระองค์ไชยานุชิต มีภาระกิจการประชุมกลุ่มผู้นำของตำบลคลองสวนกับเจ้าหน้าที่จากสำนักระบายน้ำเขตพระองค์ไชยานุชิต การติดตามปัญหา การวางแผนทางแก้ไขปัญหาระบบน้ำให้กับเกษตรกรในตำบลคลองสวนและตำบลใกล้เคียง

4.1.4 การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

- มีการให้บริการด้านความรู้ต่าง ๆ ด้านการเกษตร มีแผ่นองค์ความรู้เพื่อให้เกษตรกรหรือผู้สนใจเข้ามาศึกษาได้

4.1.5 การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติได้อย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

- เกษตรกรที่ผ่านการอบรมจาก ศพก. มีรายได้เพิ่มขึ้น/ต้นทุนการผลิตลดลง

นายสุธีร์ แป้นสมบูรณ์ ประธานเครือข่าย ศพก. ศูนย์วิชาการเกษตรผสมผสาน รongชนะเลิศ เกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม ระดับประเทศ ปี 2565 และครูบัญชีเครือข่ายได้รับการคัดเลือกเป็นเกษตรกรดีเด่น สาขาบัญชีฟาร์ม ระดับภาคและระดับจังหวัด ในปี 2562 และ ได้รับการคัดเลือกเป็นเกษตรกรดีเด่น สาขาบัญชีฟาร์ม ระดับจังหวัด ในปี 2563

นางอุณเรือน แยมศิลา ได้นำความรู้ในด้านการจัดทำบัญชีไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการแปลงใหญ่ข้าว ตำบลคลองนิมิตนิคมฯ จนได้รับคัดเลือกเป็นผู้ทำบัญชีดีเด่นในแปลงใหญ่ ปี 2560 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1

4.1.6 การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ - มีการบูรณาการกับหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ และหน่วยงานต่างๆ เข้ามาใช้สถานที่เพื่อถ่ายทอดความรู้ อย่างสม่ำเสมอ

- มีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานวิชาการหรือมหาวิทยาลัยเพื่อขยายผลงานวิจัยสู่เกษตรกรในพื้นที่ และมีการ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องมาใช้ในพื้นที่เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรที่สนใจเข้ามาเรียนรู้

4.1.7 บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

- นำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) ร่วมจัดทำแผนพัฒนา การเกษตรอำเภอบางบ่อ กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้แผนพัฒนาอาชีพเกษตรกรระดับตำบล มีความ ครบถ้วน สมบูรณ์ พร้อมทั้งยัง สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.2 ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

4.2.1 ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน

- ร่วมกับหน่วยงานจังหวัดสมุทรปราการเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เกษตรจังหวัด เกษตรอำเภอ ในการพูดคุยและลงพื้นที่ติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่ อาจมีปัญหาเนื่องจากสถานการณ์น้ำอาจไม่เพียงพอ กับ การเกษตร รวมถึงประมงบางส่วน และได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ที่จะช่วยเหลือพี่น้องเกษตรกรต่อไป เรื่อง การบริหารจัดการน้ำ

4.2.2 ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

1) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ

1. ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ระดับอำเภอและระดับจังหวัด
2. ประธานกลุ่มองค์กรผู้ใช้น้ำตำบลคลองสวนกลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทานเขตพระองค์ไชยานุชิต
3. ผู้จัดแปลงใหญ่ข้าวตำบลคลองสวน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ
4. อาสมัครเกษตร ครูบัญชีอาสา อาสาสมัครเศรษฐกิจการเกษตร อาสาสมัครฝนหลวง
5. คณะอนุกรรมการข้าวจังหวัดสมุทรปราการ
6. คณะกรรมการ ศพก. เขต 3 ภาคตะวันออก

2) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม

- เข้าร่วมอบรม เสริมความรู้ใหม่ต่าง ๆ ในด้านการเกษตร เพื่อนำมาปรับใช้ในพื้นที่ตนเองและ

- ใช้พื้นที่บ้านและแปลงนาของตน เป็นศูนย์การเรียนรู้ และแปลงสาธิตการปลูกข้าว

5. ข้อคิดประจำตัวในการทำงาน

“ลดสารเคมี เพิ่มอินทรีย์การเกษตร”

ส่วนที่ 4 ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

1. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย (ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- เกษตรกรต้นแบบ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอบางป่อ
- เกษตรอำเภอบางป่อและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร
- คณะกรรมการ เครือข่าย ศพก. อำเภอบางป่อ

2. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้

- การสัมภาษณ์ โดยการตั้งคำถาม

3. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน

-

*****หมายเหตุ** 1. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

2. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

โครงสร้างคณะกรรมการ เครือข่าย ศพก. อำเภอบางบ่อ

นายณอม ยิ่งเจริญ
ประธาน

นายเสนาะ แดงน้อย
รองประธาน

นายอารมย์ โห
รองประธาน

นายคำรณ นิ่มยังดี
ประชาสัมพันธ์

นายสุธีร์ เป้นสมบุรณ์
เลขานุการ

นางชวลา ปาริย์พันธ์
กรรมการ

นายบพล มหัทธัญญาวิชย์
กรรมการ

นางเปรมวดี บุญมี
กรรมการ

นายสมชาย กลิ่นโสภณ
กรรมการ

นายวีระ อุ่นทอง
กรรมการ

นายกฤษณพล ภู่อหล้า
กรรมการ

นางสาวนกเอียง กิมยงค์
กรรมการ

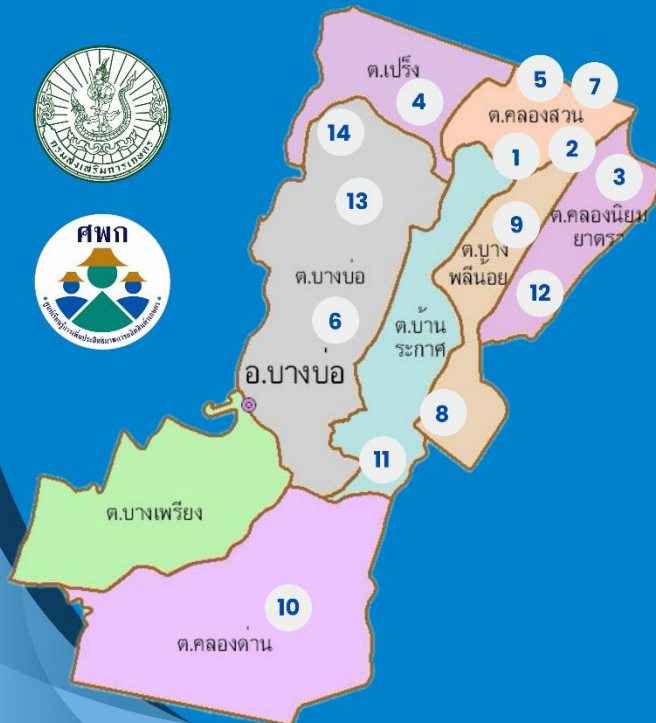

นายณัฐวัฒน์ แป้นถึง
กรรมการ

นางสาววารกรณ์ เสียบใสง
กรรมการ

แผนที่ตั้ง ศพก.และเครือข่าย ศพก. อำเภอบางบ่อ

- 1 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
- 2 ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลคลองสวน
- 3 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลคลองนิมยตรา
- 4 ศูนย์เพาะพันธุ์กล้าไม้บ้านผู้ใหญ่คำ
- 5 ศูนย์วิถีกะถางผสมผสาน
- 6 ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านทิวบุญ
- 7 ศูนย์เรียนรู้บ้านคลองกระแซงเตย
- 8 ฟาร์มเห็ดกนกสิทธิ์
- 9 ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลบางพลีน้อย
- 10 วิสาหกิจชุมชนสมุนไพรไทยใกล้บ้านตำบลคลองด่าน
- 11 ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านสวนมีสุข
- 12 ศูนย์เรียนรู้ตามรอยเท้าพ่อบ้านไทยวัด
- 13 ศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงไส้เดือนเพื่อการเกษตร
- 14 ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านคลองลาด

แผนผังศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอบางบ่อ

แผนที่ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอบางบ่อ
เลขที่ 31 หมู่ที่ 7 ตำบลคลองสวน อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ
ประธานศูนย์ นายถนอม ยังเจริญ โทรศัพท์ 08-1653-6256